

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Stoga u stvari malo stvari, a poslova sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Čestiti prijatelji! Ovdje i redovito se sastaju članici našeg obiteljnog društva. Novci za predbrojku oplate itd. šalju se naputkom ili poštom na pošt. urednicu u Beču na administraciju lista u Puli. Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika. Tko list na vrijeme ne prima, treba tu javi odgovarajuću otvorenu poštu, za koju se plaća poštarina, ako se izvana raspisuje reklamacija. Cakovnog računa br. 247.449. Tekom listara broj 38.

Iskani svakog četvrtka o poslu. Neiskani dopisi se ne vraćaju. Repodipisani ne šalju, a neoficijalni su primaci. Predplata za postarom koji je 10 u oba godišta. Na godinu ili K. 6.—, odn. K. 3.— na pol godinu. Izvan carvine više postarom. Plaća i utajeje se u Puli. Pojedini broj koji se na zahtjev može dobiti u Puli, toliki koliko se izvan carine. Uredništvo i uprava nalazi se u Tkalici i Krumpolcu i dr. (Vidj. Štano) i kako nika se naslovljena sva pisma i predplata.

Odgovorni urednik i izdavač Josip Hain. U nakladi nakare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Tršću (Via Chiozza 5).

Cesta Buzet-Draguć pred c. kr. upravnim sudištem.

Ob ovoj jadaoj cesti je bilo više puta govora i u ovom listu i u saboru istarskim u Poreču, u Puli i u Kopru. Njezina važnost je bila uvijek priznata, jer je ravnom crtom spajala Pazin, središte Istre, sa Trstom. Za to su je morali pod nekadašnjim c. kr. komisari i c. kr. preturi u Buzetu sa radom popravljati svi stanovnici buzetakoga kotara. Pokrajinskim zakonom 14. maja 1876. bila je ta cesta, uz onu Buzet-Lupoglava proglašena cestom obće koristi i vezan cijeli kotar buzetaki, da nosi troškove njezine izgradnje i popravka.

Odmah iza toga bio je propisan potrebit namet i ceste su se počele graditi u godinama 1879. i 1890.; nego gradilo se uprav na mjestih, gdje je gradnje najmanje trebalo i tako na široko, da se je potrošio cijeli određeni kapital a sagrađilo se je jedva trećinu ceste. Onaj komad pak od Oslića do Buzeta, koji je najviše popravka trebao i koji je najviše rabljen, ostao je onakav, kakov je i bio. Izprva je možda bilo razloga, da se započnu radnje na ovom komadu, jer je bilo podnešeno nekoliko utoka proti pravcu ceste još u onom kraju, ali ti utoci bili su riješeni još u godini 1881., te nije bilo razloga, da se s tim oteže.

Dok se silan novac potrošio na komadu ceste od Oslića do Draguća i do Cerovlje, gdje cesta ima u više mjestih i po deset melara širine, pustilo se cestu blizu Buzeta. onako neuredjenu i pogibeljnu, kako je i prije bila. Pače ona je kadgod i nepristupna, a to biva uvijek kada rieka Mirna nabuja. U takovih vrg-dah ostaju občine Svi Sveti, Račice, Vrh, Draguć i Ghimalda sasvim odcepljene od Buzeta. Steta, koju s tim trpe oni i onako oskudni obćinari, je velika, jer su otdgnuti od svoga središta i od željezničke postaje na Potekaju.

U godini 1888. bio je na licu mjesta zemaljski mjernik, pregledao sve i kazao, da će se još iste godine nastaviti gradnja te ceste od Oslića do Buzeta. Dvanajst godina je od onda proteklo, al mjesto na bolje, išlo se je na gore.

Iza mnogo molba i pritužba sagrađio se kod Sv. Ulderika most preko Mirne u godinama 1892.-1893. On bi morao sačinjavati dio buduće ceste. Kakov je sada, malo koristi, jer kada je velika voda, te se Mirna preljuje, ne može se ni do njega, on stoji sam kako otočić u sred vode, a što je još gore sa svojom neisprednom gradnjom, pošto nije poskrbljeno za odtok vode, nanasa ogromne štete susjednim zemljištima, koja ostaju muljem zaplavljena.

Čakajuć od zemaljskoga odbora, da će to cesti posvetiti barem toliko brige, koliko je posvećuje putu od Humna do Roča, kamo je utamam bacio više hiljada kruna, doživila je občina buzetaka kruto razočaranje.

Cestovni odbor buzetaki, koji je preuzeo od bivših c. kr. pretura sa ostalimi cestami, takodjer cestu Buzet-Draguć,

upravljao je tom cestom pod predsjedništvom g. Frana Flega, Vinka Rubinića i svih njihovih predstavnika. Sa promjenom zakona o izboru cestovnih odbora i sa pristranim imenovanjem svojih odaslanika u taj odbor sa strane zemaljskoga odbora došlo je do toga, da je cestovni odbor došao u ruke klike u Istri gospodajuće, ta bio odabran predsjednikom dr. A. Sandrin, koji se je možda u sve dobro razumio, ali ne u radnje na cestah. Jedna od prvih njegovih odluka je bila, ta, da je posvema zapustio onu cestu, koju su svi prvani odbori smatrali kako kotarsku. Pritužilo se je proti tomu obćinsko glavarstvo, pritužili su se stanovnici interesiranih občina, ali sve zaman. Zemaljski odbor je odobrio postupak kotarskoga cestovnoga odbora.

Obćinsko glavarstvo u Buzetu uzev za podlogu izloženi proračun cestovnoga odbora za godinu 1900., je putem opazaka postavilo na njega zahtjev, da uvrsti u proračun primjeren iznos za održanje ceste Draguć-Buzet i da ne izopacuje imena rabeć Cerreto (Cerovlje) Draguccio (Draguć) Lupolano (Lupoglava) Dannaño (Dane) Arceelle (Ročice) Castelaro (Gradinje) Vetta (Vrh) itd.

Te njegove opazke bilo su sve zabacene, pozivjuć se na odluku zemaljskoga odbora, koji je odobrio postupak cestovnoga odbora i izričito, da cesta Buzet-Draguć nije nikada bila odboru predana i da po svojoj gradnji ne može biti, nego obćinska cesta i po tom pada na teret občine. Glede promjene krajevnih imena odgovorio je odbor, da dok bude u njemu razpravni jezik talijanski jezik, dotleće on občine nazivati sa imeni, kojima je Talijani nazivaju i koja su sadržana u popisu občina tiskanom u prvom svezku zbirke zemaljskih zakona, izdana brigom zemaljskog odbora. Izrazio je još svoje čudo, kako može obćinsko glavarstvo, koje ipak naziva imena Pinguente za Buzet, Capodistria sa Kopar, Parenzo za Poreč, Pisino za Središće, Villa di Gani za Pasjvas, zamjerati, što Talijani zovu gradove i sela sa imeni, koja su imali koja bi bili morali imati.

Mogli bi ovdje otvoriti veliku zaporku, da iztaknemo službene značaj ovog popisa izopaceni i skovanih krajevnih imena i neslanost razloga cestovnoga odbora, koji znađe i ono, što nije nikada bilo, al bi bilo moralo biti, nego jer je zato bio zemaljski odbor i od vlade ukoren idjemo napred.

Redoviti postupak je zahtjevao, da obćinsko glavarstvo na svoje opazke dobije pismen odgovor, al ga dobilo nije. Bez obzira na to, ono je proti navedenim zahtjućkom podneslo utok na zemaljski odbor. Ovaj dakako nije mogao poreći samoga sebe, te je odbio utok, ne dotaknuv se niti sa jednom riječicom točke o novotarijah sa nazivi občina, gradova i sela. Valjda mu je bila pa lenta prevruća.

Obćinsko glavarstvo je pošto napred, te je po odvjetniku i načelniku dr. M. Trinajstiću podneslo dne 1. julya 1900. pritužbu na c. kr. upravno sudiste u Beču, tužeć se, što se na obćini navajuju troškovi za održanje ceste Buzet-Draguć a ne na cestovni odbor i što nije izričito riešen utok u pogledu porabe potalijantnih krajevni imena.

Nakon dvie godine i tri mjeseca čekanja je c. kr. upravno sudiste dne 27. septembra 1902. sa rješitbom br. 8248 ex. 1902. prihvatilo pritužbu obćinskoga glavarstva u Buzetu i dignulo odluku 26. jenua 1900. br. 9273. zemaljskoga odbora kako netemeljitu, u koliko se naprotje obćini dužovanje skrbiti občina ili cestovni odbor, odlučni su propisi zemaljskog zakona 6. maja 1896., br. 18.

Jer je ona rješitba, načelne naravi dobro je, da izerpimo u kratko njezino obrazloženje. Ona veli sljedeće:

Za rješenje pitanja, je li upitana cesta kotarska ili obćinska, te je li ima za njezino održavanje skrbiti občina ili cestovni odbor, odlučni su propisi zemaljskog zakona 6. maja 1896., br. 18.

Po § 2. toga zakona jesu kotarske ceste one danas obstojeće i ne one pravilno izradjene ceste, koje shog svoje važnosti kao spojne ceste medju više napćenih mjesta ili drugih cesta zemaljski odbor kotarskim cestami proglašio. Sve su druge ceste obćinske ceste. Za prve ima skrbiti cestovni odbor, a za druge občina.

Pita se dakle najprije, je li cestu Buzet-Draguć, odn. njezin još neizradjen dio: Oslići-Draguć za vrijeme, kad je stupio u kriepost onaj zakon, bila obćinska ili kotarska cesta?

Posebim zemaljskim zakonom od dne 14. maja 1876. br. 16. bila je gradnja i popravak trih cesta u kotaru buzetskom, medju timi i ceste Buzet-Draguć do pazinske medje proglašena kao skupni posao cieloga kotara. Tehnička i ekonomska uprava kod izvedenja potrebitih radnja povjerala je cestovnomu odboru. Do sada je dograđen samo jedan dio te ceste, naime onaj od Draguća do Oslića. Ovim dielom upravlja već kotarski cestovni odbor, te za njega nema ništa priporna. Što se pak tiče drugoga još nedograđenoga diela stare ceste od Oslića do Buzeta, u čijem održanju do podpuna dogradnje spomenuti zakon ništa ne popisuje, imaju vrediti obćeniti zakonski popisi o crtah, liti, u smislu § 2. novog zakona od g. 1896., zakoni od onda obstojeći.

Po zakonu 19. maja 1863. br. 9. L. Z. Z. imale su se smatrati kotarskim cestami one, koje bude zemaljski zakon shog svoje važnosti za promet veđih predjela kao takove proglašio. Druge ceste, u koliko nisu bile zemaljske ceste, bile su obćinske ceste. I kotarske i zemaljske ceste imale su se „po pravilu“ graditi sa nekom širinom, a za obćinske ceste je bila dostatna širina potrebna za kola u občini obćajna. Sa kotarskim cestami imao je upravljati cestovni odbor, a sa obćinskim občina. Klasifikacija nedržavnih cesta pridržana u ovom zakonu uzsledila je zakonom od dne 11. novembra 1868. br. 11. L. D. Z. i to tako, da svaki od šestinaest sudbenih kotara obćinskih i pokrajini, medju kojimi je i Buzet naveden, tvori po jedan cestovni kotar za sve u njemu sada obstojeće vozne ceste (strade rotabili — Fahrbare Strassen) (Clanik I) i za sve ceste, koje će se u buduće timi pribrojiti. (Cl. II.) Po navedenom sadržaju članka I zakona od godine 1868., kojemu je tumač izvješće, kojim ga je zemaljski odbor popratio i predložio saboru i saborna razprava od 21. septembra 1868., idje sve na to, je li koja cesta vozna ili ne, bez obzira na to, je li prije bila smatrana kako kotarska ili kako obćinska, je li prvoga ili drugoga reda. Vozna cesta nije nikako identična sa pravilno gradjenom cestom, ni sa onakvom cestom, kakova mora biti ona novogradjena cesta, koju se po § 6. zakona 1863. mora pribrojiti kotarskim cestam.

nom od dne 11. novembra 1868. br. 11. L. D. Z. i to tako, da svaki od šestinaest sudbenih kotara obćinskih i pokrajini, medju kojimi je i Buzet naveden, tvori po jedan cestovni kotar za sve u njemu sada obstojeće vozne ceste (strade rotabili — Fahrbare Strassen) (Clanik I) i za sve ceste, koje će se u buduće timi pribrojiti. (Cl. II.) Po navedenom sadržaju članka I zakona od godine 1868., kojemu je tumač izvješće, kojim ga je zemaljski odbor popratio i predložio saboru i saborna razprava od 21. septembra 1868., idje sve na to, je li koja cesta vozna ili ne, bez obzira na to, je li prije bila smatrana kako kotarska ili kako obćinska, je li prvoga ili drugoga reda. Vozna cesta nije nikako identična sa pravilno gradjenom cestom, ni sa onakvom cestom, kakova mora biti ona novogradjena cesta, koju se po § 6. zakona 1863. mora pribrojiti kotarskim cestam.

Za jur obstojeće vozne ceste, predvidjene u čl. I zakona od godine 1868., nije bila propisana u zakonu ni predaja, ni primitak u upravu cestovnoga odbora. Cesta Buzet-Draguć je već obstojala u doba, kad je onaj zakon stupio u kriepost pa, ako je bila već onda vozna, ona je svakako već tim postala kotarskom cestom i bez formalnog primitka sa strane cestovnoga odbora i bez obzira na to, je li prije bila kotarska ili obćinska i je li više ili manje pravilno gradjena bila.

Ima više znakova, da je ta cesta bila već onda vozna, ako i ne posve pravilna, a najpače taj, da ju je sve do zadnjeg doba sam cestovni odbor održavao, što ni zemaljski odbor ne poriče.

Samo onda bi bio mogao zemaljski odbor odbiti utok obćinskoga glavarstva u Buzetu, kada bi bio mogao utvrditi, da cesta Oslići-Buzet u doba, kada je postao valjanim zakon od godine 1868., nije bila vozna cesta.

Dotle osuda c. kr. vrhovnoga sudista. Ovu osudu smatramo u toliko načelnom i važnom, u koliko će biti po Istri još mnogo ceste, koje su u godini 1868. bile vozne ceste, al su ipak ostale na teret občina, dočim bi je bili morali preuzeti kotarski cestovni odbori občine, u kojih ima takovih cesta, neka se okoriste ovom riešitbom.

Sada se nadamo, da će se jednom početi nešto raditi i za zapuštenu cestu Oslići-Buzet, koja je šestero obćinam potrebita kako svakdanji kruh. Već od godine 1898. pobire za nju zemaljski odbor 80%, nameta u cijelom kotaru buzetskom i sabrao je oko 30 tisuća kruna.

Doba je, da se jednom odluču kuda ima ta cesta teći i da se priredi potanac naert, te počme graditi ondje, gdje je najpotrebitije. Ako su zemaljski mjernici drugdje zaposleni, ako je njih zemaljski odbor uzeo, da posluži prije krajeve sa talijanskim stanovništvom, neka najmi, ili nadje druge mjernike, te njim taj posao povjeri ili neka doznači obćinskom glavarstvu u Buzetu potrebiti iznos, pak će ono mjernika naći. Ta ne plaća pokrajina

ono mjernika naći. Ta ne plaća pokrajina

te troškove, nego kotar bužetski, a naj-
pače občina bužetski!
Preporučamo i obćinakomu glavarstvu
u Buzetu, da ne pusti, da stvar opet
zaspe, nego neka tuđe dok je željezo usi-
jano!

Na koncu ćemo navesti jošie kako je
c. kr. upravno sudiešte obrazložilo rješitbu
u pogledu točke glade uporabe potalijan-
čenih krajevnih imena.

Ono veli:
Obćinsko se je glavarstvo u svojih
opazkih na izložene obratune i poročane
pritužbi također zato, što se u njima
uporabljaju nova talijanska krajevna imena.
Proti odluci cestovnoga odbora, koji je tu
opazku odbio, prizvalo se občinsko gla-
varstvo u posebnju točki svoga utoka.
Rješitbom zemaljskoga odbora nije bilo o
ovoj točki utoka izrično ništa odlučeno, i
za to se občinsko glavarstvo pritužuje. Ze-
maljski odbor u svojem protispisu prigo-
vara dodaje, da u tom pogledu nije pri-
pustiva pritužba, jer od njega nije bilo
ništa odlučeno.

Nego pošto je zemaljski odbor naložio
cestovnom odboru u zaključku svoje odluke
neka dostavi prepis iste občinskom gla-
varstvu u rješenje podnesenoga utoka;
pošto je on s tim smatrao posvema rješeno
utoka a da nije ništa izrično odlučeno o iz-
ričnoj upitnoj točki utoka proti izričnoj
odluci cestovnoga odbora ili si barem od-
luku pridržao — to je upravno sudiešte u
tom propustu uvidilo bitnu manju
upravnog postupka te u tom
pogledu diglo napadnutu od-
luku i stvar otputilo zemaljs-
skom odboru, da odstrani tu
manju i novu odluku izdaše.

Hoće li zemaljski odbor što o tom
odlučiti? Mi velimo da neće i ne će,
jer će se bojati sa svojimi novotarjajmi
pred sud! Veoma bi nam ugodilo, kad bi
naš u laž utjerao!

Socijalistički sastanak u Puli.

U nedjelju poslie podne obdržavao se
u kazalištu „Politeama Ciscitti“ javni sa-
stanak socijalističke stranke, kod koga su
govorili drug Pittoni iz Trsta te „baron-
sudrug“ Lazzarini iz Labina. Prvi je ob-
širno razpravljao o maksimalnom i mini-
malnom programu socijalističke stranke te
u svom govoru tumačio jur obrabljene
ideje socijalizma. Njegov govor bio je pri-
lično triezan i prepleten zdravim socia-
lističkim idejama, kojih se, naravski, sami
socijalisti prvi ne drže. Za Pittonijem pro-
govorio je spasiatelj Istre, „baron-sudrug“
Lazzarini. Govorio je kao socijalist i kao
Talijan i zagovarao kmetški stališ istar-
skoga pučanstva. Naglasio je, da 95%
istarskih Slavena spada kmetskom stališu
te da njih 80% nezná čitati ni pisati.
Nastoji slušateljem u žile uciepliti pravi
internacionalizam, a ne takav kakav je
danas i koji se danas širi. On želi pravi,
nepriisljeni, naravni bratski vez među
radnici Slaveni i Talijani putem interna-
cionalizma te kao Talijan-socijalista pou-
čuje slušatelje, kako da dođu do pravo-
gova istinitoga internacionalizma e da ne-
budu radnici jedne ili druge narodnosti
k r u m i r i, to jeste oruđe kapitala, odnosno
da nebudu radnici za ledjima sudrugova
već složno se borili kod radnici u grado-
vima toli kmeti na ladajni proti kapitalu.
On ne zahtjeva, da se uslied internaciona-
lizma zataji a r o d n o s t radništva i
kmetova, već on želi putem interna-
cionalizma postići slogu, da
se može rješiti — dra. Laglje
i njegove crne svojte. Naravski, on je ovu
svoju misao kroz ruže izrazio, kao ne-
dužnu stvar, zaodjenutu u civilizaciju.
„Baron-sudrug“ Lazzarini je dalje naglasio,
kao primjer internacionalne sloge, rad-
ništvo u Karpanu te pripovjeda, kako je
ravnateljstvo rudokopa kroz mnogi niz

godina podupiralo talijanstvo u gradu
Labinu i kako se je ravnatelj, koji se je
dao od Talijana uvijek izabirati, najjednom
pretvorio u Hrvat te je kod izbora u
petoj kuriji glasovao sa njemu podloženi
radnici za hrvatsku stranku. To g. baronu
kao socijalistu, nije pravo bilo, pa
navadjujuć dalje, pripovjeda, da su se
uslied toga, što je ravnatelj, kalameont,
složili svi radnici te su kod izbora u
gradsko zastupstvo u Labinu glasovali
složno za socijalističku stranku proti sloz-
nima Hrvatima i Talijanima, koji su glosa-
vali za jednaku listu. — Koliko je u toj
priti isline, neznamo, nu gosp. „baron-
sudrug“, koji gorljivo zagovarao inter-
nacionalizam, bi se bio morao —
ako su njegovim čini dosliedni njegovim
mislima — veseliti na postignutom uspjehu
u Labinu, vidivši složne Hrvate i Ta-
lijane, te jih u toj slogi na temelju inter-
nacionalizma i podupirati. „Baron-sudrug“
naglasio je također, da će obzirom na
političke odnose biti teška borba za in-
ternacionalizam u Istri, nu ipak se nada
to postići u slogi među radništvom.

Poslie „barona-sudruga“ progovorio
je sudrug Verginella u imenu umira-
jućega socijalizma u Puli, gdje se misli
nasaditi crnu zastavu nazadnjačstva te kao
predsjednik saslanca pozvao je sudruga
Pittonia, da progovori o predlozima proti
povišanju civilne liste i proti vojništvu,
koji predlozi bijahu jednoglasno primljeni,
našto bje sastanak zaključen.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 29. novembra 1902.

Ovaj tjedan prošao je u znaku po-
kusa Njemaca da se negode sa Česi. Iz-
među Njemaca izabrao se je navlastni
odbor, koji ima sastaviti predloge za na-
godu. Taj odbor imao je već koncem
prošloga čedna prvu sjednicu, a ovoga
dvie, i to ova dvie u stanu zastupnika
dra. Baerenthera, pošto da radi bolesti
nije mogao izći. Ti predlozi odbora Nje-
maca da će biti podastri skupu Njemaca,
i kad bi jih ovaj prihvatilo onda Čehom,
za Svanjemce već se unaprijed zna da jih
neće prihvatiti, a što će Česi, to se na-
ravski neda ni slutiti. Još se uvijek čeka o
mogućnosti sastava koaliciona ministar-
starstva, i to bez Koerbera; a sa Baer-
reutherom na čelu. Stranke kao da su
prvega upoznale, da je neiskren, pak da
neće imati s njim već posla. On da se
privatno doista izrazuje kako čvrsto stoji
na višem mjestu. Ai stanovitva rezkost,
kojom progovara, kaže na stanovitvu ner-
voznost, koja baš nepotvrđuje te čvrstoće.
On sa svoje strane da misli pušćati nek
se razpravlja u zastupničkoj kući prošne
predloge; nek se ne dodje do dnevnoga
reda. On da će najuzudnije stvari dati
obaviti § 14. u vrijeme Božićnih blagdana,
i onda opet dati dalje zasjedati carevinsko
vieće. On bi htjeo pružiti i datnje dokaze
nesposobnosti parlamenta, i baciti nanj,
odnosno na stranke i zastupnike svu krivnju
za stanja. A neće da pripozna, da je
svemu zlu stanja kriva vlada, koja neće
da bude pravedna svim narodom.

Radi učiteljskih plaća u Českoj.

Česki sabor prihvatilo je jednoglasno
zakonsku osnovu, po kojoj bi se imalo po-
većati plaće učiteljem, i drugu, po kojoj
bi se baš radi tih plaća postavilo na pivo
novi namet. Vlada neće da potvrdi toga
nameta, nit predložiti na potvrdu zakonske
osnove za povišenje učiteljskih plaća. Kod
Koerbera bile su deputacije českih i nje-
mačkih zastupnika, složne, i molile ga, da
podastre na preišanu potvrdu dotične
odluke sabora. — Koerber neće. Dr.
Kramář i drugovi postavili su s toga prei-
šni predlog samo u tu svrhu da i sira javnost
za to znade. Koerber je i javno i rezko
izjavio, da neće da zadovolji tomu dok
nebude redovitih odnošaja u parlamentu.

Poslie četiri sata razprave, kad su već
svi govorili, koji su kod toga bijali, izjavio
je dr. Kramář, da sustane svoj predlog.

Za ukinuće § 14.

Dr. Ladislav Dvornik boće da se
pravi preišan predlog za ukinuće glavarstva
§ 14, po kojem može vlada mnoge kmet-
činititi bez parlamenta. Predsjednik saslan-
noga odbora dr. Grabmayer veli, da se
nebi smjelo o tom sada razpravljati, jer
već postoji zaključak zastupničke kuće od
28. oktobra, po kojem bi se o ukinuće
§ 14. imalo izvješćiti tetajem dviju mje-
seca; Kuća daje pravo Grabmayeru.

Za raspust parlamenta.

Zast. Senerer pita predsjednika kuće, je
li voljan sazvati zastupnike u sjednicu, u
kojoj bi se razpravilo pitanje, da li da se
razpravlja proračun ili ne. Ako se nebi
htjeo razpravljati, onda postavlja već
sad dalnje pitanje: da li je voljan pred-
ložiti, c. kr. vladi, da parlament raspusti?
— Predsjednik mu je odvratio, da će mu
na, to u jednoj budućih sjednica odgo-
voriti.

Zlokobni dan.

Senererjanc: Baeruther predlaže, doe
26. novembra; da sliedeći dan; dne 26.
novembra, nebude sjednice, jer je to zlo-
kobni dan, dan u koji je prije pet godina
uljezla u zastupničku kuću velika četa re-
dara. Kod glasovanja pada taj predlog,
na što se Svanjemci srde.

Za usposobljenje gostioničara.

Prošlih dana imali su gostioničari iz
ove polovice države sastanak u Beču. Tu
su izrazili razne pritužbe i želje. Među
ostalimi također želju, da se od svakoga
gostioničara mora zahtjevati usposobljenje
za imati gostionu. Sa triju strana bili su
postavljeni preišan predlozi, da se toj želji
gostioničara udovolji. Razpravljalo se je o
tom čelu sjednicu, i koli preišanost toli
predlog sam bio je prihvaćen.

Radi diranja uložaka kod šteti- onica.

C. kr. vlada izdala je pred njeko doba
tajno naredbu, po kojoj se zahtjeva lega-
lizaciju za one koji hoće da dignu novce
uložene kod šteditonica i posujilnica sa od-
nosnimi košnjicami. Takovo legalizovanje
reč bi da nije ni u zakonu predviđeno,
svakako praksa ga nije zahtjevala; a s
njim se narodu, strankam, mnogo škodi,
uzimlje njim se novac i vrijeme, Dr. Fiedler,
Čeh, s drugovi postavio je preišan predlog.
Zagovarao ga je jako dobro, zagovarali su
ga i zastupnici drugih stranaka, i bio je
prihvaćen glade preišanosti i glade stvari.

Iz c. kr. zem. školskog vieća za Istru.

O posljednjoj sjednici c. kr. zemaljs-
skog školskog vieća za Istru, obdržavanoj
dne 12. pr. m. u Poreču, imademo sledjeće
viesti:

Zaključeno bijaše, da se preustroji
trorazrednu mješovitnu pučku školu u
Zmijuju, sa dvojezičnom podukom, na taj
način, da se ustroji dvie neodvisne škole,
jednu sa hrvatskim, drugu sa talijanskim
naukovnim jezikom.

Dozvoljeno bijaše proširenje sadašnje
hrvatske pučke škole u Lovranu u dvo-
razrednicu i odlučeno ujedno, da se ova
razdieli polag spola.

Zaključeno bijaše, da se podpre
molbu mjestnog školskog vieća u Buzetu
za treću učiteljsku silu na tamošnjoj hr-
vatskoj pučkoj školi za dječake.

Ravnajući učitelj na Korniču g. Frane
Zec namjeren je privremeno na školi u
Pomeru.

Potvrđeno bijaše imenovanje g. Ga-
para Lioula-ravnajućim učiteljem trećeg
reda u Gorenjoj Vasi.

Odlučeno bijaše, da se premjesti sa
privolom zemaljskog odbora, na vlastitu

molbu i u sadanjem njihovom svjetlu
nadučitelja u Klani g. Vinka Sepica na
hrvatsku pučku školu u Buzet, te ravnaj-
jućeg učitelja u sv. Vidu Jačkima Tončica
na pučku školu u Klani.

Doznašene bijahu školskim okružen
podporne svote za usavršivanje tetaje u
gospodarstvu u pučkih školah; istotako
svote sa stipendije za dobu od 16. sep-
tembra do konca decembra 1902. na kor-
ist pitomaca učiteljska.

Raznaš djakom nautičke škole u Lo-
sinju doznašene bijahu podpore iz državnih
zaklada. Jednomu djaku ove škole naložena
bijaše primjerna disciplinarna pedepa.

Riēšene bijahu molbe za oslobodjenje
od skolarine djakom c. kr. državne pučke
škole u Puli i c. k. pripravnice tamo.

Obćini Labina bijaše dočuvljeno otvo-
renje jednog otročjeg zabavišta; g. Ruzi
Ruzžier u Piranu otvorenje otročjeg vrtića.

Odbijena bijaše molba sestara Bene-
diktinšah u Krku, da se produži rok za
polaganje ispita usposobljenja učiteljem,
namještenim na njihovoj ženskoj školi.

Nekojim učiteljem pučkih škola do-
znašeni bijahu doplatci za službene godine
i nagrade za podučavanje vjeronauka.
Svećenikom kotara Volostok, Poreča i Lo-
sinja, koji podučavaju u pomoćnih pučkih
školah, doznašene bijahu odgovarajuće na-
grade. Za nekoge učitelje pučkih školah,
koji se odlikovahu u podučavanju crkve-
nog pjevanja, utinjeno bijaše predlog, da
ih se nagradi od strane ministarstva pro-
svjete. Odlučeno bijaše poduprieti molbu
jednog učitelja na pripravnici, i molbu
jednog gimnazijalnog suplenja za podporu.

Odbijena bijaše molba jednog svećenika
za nagradu za podučavanje vjeronauka.
Razpravljalo se o utoku občine Buzet
proti zanikanom snizanju broja učiteljskih
sila na talijanskoj pučkoj školi tamo; o
izvještaju o nadziranju kotarskih škola u
Puli; o izvještaju o uspjehih na tetaju za
ručne radnje, obdržavanoj za priznatih
god. 1902. u Poreču i o izvještaju jednog
družtva učitelja, glade poboljšanja i pre-
ustrojstva pučkih škola.

Konačno bijaše zaključeno načelno o
vježbahu u vjeronauku na pučkih školah i
o predlogu jednog kotarskog školskog vieća,
da se ustroji otročja zabavišta u sjedištu
svake škole.

Iz blažene zemlje.

Koji čita redovito samo talijanske
novine našeg Primorja o napredku i bla-
gostanju u kraljevini Italiji, morao bi po-
misлити, da tamo zbilja teče svuda samo
međ i mljeko i da je to valjda najsrjetnije
zemlja na svijetu. Završit li pako u veće
listove Italije, osvjedočiti će se danomice
da tamo vlada najveća bieda i nevođa;
da je tamo više analfabeta (ljudi, koji
neznaju čitati) nego li u jednoj dr-
žavi Evrope; da se nigdje na svijetu ne-
počinja više zlotina nego li upravo u Ita-
liji; da je tamo pokvarenost zavladala u
svih slojevih pučanstva i da u tom ob-
ziru načine iznimku ni najobratniji sta-
leži, kao što su primjerice sudci i odvjet-
nici.

Ovih dana čitali smo o neštvenih
grozotah, koje se počinjaju na jednih
umobolnicah u javnoj bolnici u Mletih,
na što ćemo se u posebnom članku svrati-
ti. Kao primjere za gorње naše tvrdnje
navadjamo niže nekliko slučajevah, koje
vadimo iz talijanskih listova iz kraljevine.

Tako čitamo u florentinskom listu
„La stella cattolica“ pod naslovom „De-
lizie Italiche“ (talijanske naslade) viesti o
žalostnom stanju Italije, osnovanu na iz-
vještaju sveobšteg statističkog ureda kra-
ljevine. Po toj viesti imade Italija 1454
obćine, koje joj su obskrbljene sa premlno
vode ili sa zlom vodom; 4877 obćinah
bez odtoka, gdje se smrad na ulicu baca;
37.203 podzemna stana sa više od 200.000

Nastavak u prilogu.

stanara; 1700 obćinah, gdje se riedko kruha jede, izim u bolesti, ili blagdanom; 4965 obćinah, u kojih se ne zna za meso, nego kod riedkih dobrostojiećih obitelji; oko 600 obćinah, bez liećnika za siromah; 336 obćinah bez grobišta; 194 okružja, okružena malarijom, gdje strada 6 milijuna stanovnika itd. itd. Kraj ovakova stanja u zemlji, ministar vanjskih posala Prinetti hoće da „ušteđenih“ u proračunu 400.000 lira upotriebi za podignuće talijanskih skola u inozemstvu! Zar ne bi bilo bolje, da ih upotriebi za gornje nevolje obćinah i da ublaži biedu njihovih nesretnih stanovnika?

U Italiji cvate još u nekih pokrajinah hajdučtvo kano i pred 100 godina. Glasoviti Mussolino imade još uvijek dostojnih sljedbenika. Baš zadnjih dana pisale su rimske novine, da je državno odvjetništvo podiglo tužbu proti svim „onim osobam, koje su bilo kako išle na ruku zloglasnomu razbojniku Varsaloni. U svemu, da imade takovih osoba 600! Prama tomu trajati će ta parnica više mjeseca, ako ne i godina, jer se talijanske oblasti obično nepouzdađu ni u vlastite sudce, te mienjaju za jedan te isti zločin razne porote ili različite sudove.

O podmišljivosti i nepoštenju odvjetnikah govori jasno sljedeći slučaj, u kojem piše milanski „Corriere della sera“.

Prošloga mjeseca započela je tako parnica proti barunici Cassilli, koja je pomoćju „uglednih i odličnih“ osoba preslieparila ogromne svote novca.

Tečajem razprave bio je preslušan među ostalima i jedan odvjetnik, koji je javno priznao, da je bio po nalogu barunice Cassilli u Rimu, te da je izposlovao od tadašnjega ministra pravosudja premještenje nekoga barunici neprijaznoga činovnika, i da je za taj čisti posao primio 5000 lira.

Jedan drugi odvjetnik izjavio je, da barunici odaslanik nije primio samo 5000 lira već 7500 lira!

Napadnuti odvjetnik tajto je najodlučajnije posljednju tvrdnju, dokazujuć kako je on doduše siromah — ali pošten!

Iznenada ustane treći odvjetnik, te izjavi, da napadnuti odvjetnik nije dobio ni 5000 ni 7500 lira, već 90.000 lira, koje mu je on sam (govornik) predao!!

Talijanski listovi donasaju i imena to krasne i poštene družbe, među kojom bi nasli dostojno mjesto knjižsko-talijanaški krvopijce našega naroda u Istri.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Kuda ideš Jure?
Jur. Po svuda imalo, kako mi se sviđa.
Fr. Ali ovih dana, kuda si klatario, da te nije bilo vidjeti?
Jur. Bio sam do Cresa.
Fr. A koj te je onamo zavukao?
Fr. Posao, jer veliki ljudi uvijek imadu stogod.
Fr. A što si imao u Cresu posla?

Jur. Ti biš htjeo sve znati... čudnovato! Imac sam jedan važan posao u Balam, pak sam se tamo zavukao.
Fr. Kamo te je malan zavukao?
Jur. Sam ti kazao, da idem po svuda, kako mi se sviđa.
Fr. Jeli šta nova u tih nepoznatih stranah?
Jur. Novoga! toga nemanjka nigdir, gdje ljudi stanuju.
Fr. Pravi, što si tamo vidio ili čuo?
Jur. Vidio sam i čuo, da nekoga pl. gospodja iz Cresa, je poslala, nekoju osobu sabirati milodare za nekoju crkvu u Italiji!
Fr. Pa šta se je dogodilo?
Jur. Dogodilo se je, da dotična vlast njoj to zabranila.
Fr. Evala, dobro je učinila. Nije dosta da se pravda proti crkvi, nego htjela bi s novcem onog siromašnoga naroda podpirati Italiju. Neka ide va blazenu zemlju a nas neka pusti u miru. S Bogom Jure, do vidova drugi put.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar :

Nikolajevu. Naš Sokol priredjuje Nikolajevu večer u nedelju i to zato, jer je u ponedjeljak praznik Majke božje. Nadamo se, da će toga radi biti dupkom puna dvorana, pa zato upozorujemo osobito one komordine, koji uvijek zadnji dolaze, pa ne nadju mjesta, da onaj dan podrane.

Darovi primati će se u pohranu samo u nedjelju i to u jutro od 10 do podne i od 3 do 6 poslie podne. Preporuča se, da budu darovi dobro zamotani, zavezani i naslovi čitljivo napisani.

Ako tko u pomutnji nije dobio poziva, neka se obrati na bud kog odbornika ili na našu tiskaru.

O programu valje da šatimo, samo to možemo reći, da će nastup sv. Nikole biti impozantan. Ulaznina je za članove 60 helera, za nećlanove 1 kruna.

Božićnica siromašnjoj djeci družbine skole u Šijani priredjuje naše puljske rodoljubkinje te su u tu svrhu već počele sabirati radodarne prinose. Preporučamo toplo svim onim, kojima je iole moguće, da malenim darom priskoče u pomoć rodoljubnim gospodjam i gospodjicam. Naša uprava, odnosno tiskara, pripravna je primati darove koli u novcu toli u naravi te će jih prosjedjivati odboru gospodja. Ovo vriedi za one rodoljube, koji stanuju izvan Pule kao i za one u Puli, kojima se nebi predstavila koja sabirateljica.

„Una franca parola“. Javili smo svojedobno, da je odbor za podignuće spomenika cesarici Jelisavi u Puli u tiskopisu pod gornjim naslovom opravdavo svoj postupak u pogledu trojezičnih oglasa. To je učinio radi napadaja talijanskih novina u Puli na odbor, koji je svojedobno dao priljepiti uz talijanske i njemačke takodjer i hrvatske oglase. Veselili smo se „Franchi paroli“ u koliko smo mislili, da dolazi iz odbora trieznih i u narodnom pogledu nefanatiziranih osoba nadajuć se, da će isti odbor ostati muž-beseda te dosljedan svojim nakanam. Nu ne malo smo se začudili, kada smo prošli čedan opazili, da odbor priredjuje koncert u kazalistu te pozivlje pučanstvo štampanimi oglasima u talijanskom i njemačkom jeziku. Tomu se nismo nadali od odbora, u kojemu sjede ljudi à la prokušani hrvatski rodoljub i austrijanac g. Niko Mardesić te više drugih osoba, koji nam se dosad nisu kazali očitimi protivnici. Taj slavni odbor, pokoravajuć se glasilom svojje, koja bi želila u Puli čisto nešto drugoga nego li spomenik blagopokojnoj cesarici, te prezirući javno hrvatski jezik u Puli, riešava i nas svukoga obzira, te pozivljemo one muževae naše krvi i mišljenja, koji se nalaze u tom odboru, neka prosvjedujuć izstupe iz odbora, koji tako malo stuje na-

rodnu, ravnopravnost u Puli, te koji javno hrvatski jezik prezire, dočim ga tajno upotriježljuje. Oni, koji se nas javno srame, nisu vriedni niti naše tajne podpore te radi toga: Obzirom na to, da smo mi Slaveni u Istri u svakom pogledu najzapušteniji narod monarhija, te da 17.000, sedamstaj tisuća, naše djece nemože polaziti skola, jer jih neimadu, a u koliko jih polaze, da su te skole nedostatne te djelomice uzdržavane od velezasluzne naše „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru“, predlažemo, da svaki onaj naš rodoljub, koji je bio namienio darovati koju svoticu za taj spomenik, nebruarje odboru, u kojem se nalaze osobe, koje niaš jezik preziru, već u pojašenje uspomene preblage naše cesarice i kraljice, daruje odnosne iznose za narodnu našu prosvjetu i spas — Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru! To je naša — „franca parola!“

Uzorna talijanština. Evo kako piše jedan ližnjanski Talijan bratuci u okolici: „Lissignana li 21/11 Carisima Cugina Io te saluto e te fecio sapere che seritrova in Salute espero cetise ritrovi ancheti. E si dio da salute seredaremo presto Sekuco (skuza) chenotego schrito prima e te saludo Cun Cveste do rige mi e tuo cugina Maria Mi Sorela Ce sino gavarjo ela sarjio perso Casisun Come perso Cemece moria mare e Cuse te Saludo adio odio G. C.“

Naslov: Gentilissima Signorino M.... B.... Abituda Posta Pola durita in Altura.“

Kako poznadu svoje područje činovnici na pošti u Puli dokazuje nam sljedeće: Neki gospodin iz Idici pisao pismo pod ovim naslovom „M... S... p. Pola Via Porto Badò Cavrano“ — a činovnik je pod „Cavrano“ napisao još mudrom olovkom „Dalmatien“. Dakle Kavran 3 ure od Pule došao je mudročija toga činovnika u Dalmaciju.

Iz Puljštine primamo: Posvud se naš narod diže i napreduje, samo mi, hrvatski seljaci na Puljštini stojimo na najnižem stupnju kulture koli u političkom, toli u gospodarstvenom pogledu. Nije tomu kriv sam naš narod; krivi su tomu najviši njegovi za nevolju gospodari, a poslie pako i naša inteligencija u Puli i oko nje. Naša gospoda iz Pule nikad ne dolaze med narod, da ga pouci i osokoli bilo u čemu, izuzev kakov izborni sastanak. Svećenici u okolici puljskoj su nam zalibove većinom protivni, te — izuzam častnu iznimku — ne poznaju naroda i neće da zanj znadu, osim kad je treba pobirati peniciju (desetinu). Učitelji ne mogu i ne smiju, jer bi se odmah počelo službeno njuštiti, da li se nisu upisali u koje pro-austrijsko društvo, n. pr. u „Čitonicu“ ili „Gospodarsko društvo“. U svih kotarih Istre imamo „kolarske gospodre“. Takova je i u puljskom kotaru ali predsjednik te zadruga je upravitelj pošte u Puli, čovjek, koji će se morda razumjeti u marke i dopisnice, ali u poljodjelstvo jako malo. Od takove zadruga mi seljaci neimamo nikakve koristi. Po svoj Istri bili su učitelji poljodjelstva ili od Junte ili od Namjestništva, ali za nas na Puljštini ne mari nitko. Trebalo bi dakle da si pomožemo sami. A kako? Budući da kotarski gospod. zadruga ne možemo ustanoviti, jer postoji ona u Puli, mogli bismo barem složiti se u „Gospod. društvo“, kakvo je ono u Pazinu. Medulinci, Premanturci, Pomerći i Ližnjanci idu većim dielom u Arsenal u Pulu, a Šisan, Valtura, Muntić i Lohorika bave se najviše drvom za ogriev, a glavno što ih drži u životu, naime poljodjelstvo, propada. Gdje su oni volovi i ovce, koje su jedanput bili oko Pule; sada vidiš jedva par kravica i po 20 ovaca, a prije bilo ti je tu svakoga božjega blagoslova. N. pr. u Alturi bili su kmeti, koji su imali od 100-200-300 ovaca, po 20-30 goveda a sada najbolji imaju do 10, a u drugim selima

samo kravice. Žita bi učinili bolji kmetovi preko 1000 starića (7 starića čini 1 star, 1 starić ima 4 kupe ili kvartarole), a sada niti, do 200. Ovdje nemamo floskere pak isto naši vinogradi nedaju nam vina niti 20. dio, što, su negda davali, i mnogo slična mogao bi nabrojiti, što svjedoči nazadak u poljodj. na Puljštini. Tomu je mnogo kriv i arsenal, ali najveć nemar onih, koji se moraju malo skrbiti i za seljake. U Gospod. društvu bimo se barem jedan put na godinu sastali, razgovorili i našao bi se koji strukovnjak, koji bi narodu tumatio razne struke poljodjelstva. Molim, da onaj, koji jest moga mnjenja, malo promišlja i javi ono što misli u „Našoj Slogi“.

Ako nikad ne počmemo, nikad nećemo ništa vidjeti novoga u napredku našega roda u ovih stranah. Tudjinci u Puli, a i novac, pokvarili su već mnogo naš inače dobar narod. Dakle gledajmo mu barem nekoliko pomoći. Jedan kmet.

Klincešćina bez konca i kraja. Na našu viest „Bezzakonja bez konca i kraja“, probienoj u br. 74 ove godine, primili smo od slavnoga ravnateljstva c. k. drž. željeznice u Trstu sljedeće razjašnjenje, koje probienjemo točno po originalu i sa svimi stilističkim i ortografskim pogriješcima, na vjekovječnu slavu c. k. državne željeznice, odnosno njenoga ravnateljstva u Trstu, koje nije kadro naći među svojimi činovnici čovjeka, koji bi bio kadar napisati pravilno dvie rieči u hrvatskom jeziku. — Evo pisma: „Trst, dne 26 studena 1902. Stovanom Uredničtvu lista „Naša Sloga“ Pula. Sa obzirom na Vašem listu „Naša Sloga“ br. 74 od 13 t. m. pod nadpisom „Bezzakonja bez konca i kraja“ izdanom članu, — čast je c. k. ravnateljstvu državne željeznice Vas obznaniiti, da se stanovito nalaze u postaji Puli jedan dovoljan broj tovarnih lista u hrvatsko-njemačkom jeziku. Jedan popit tičući se izručbe od 100 komada ovakvih listova nije sljedio u rečenju postaji, — svise su po prilici 4 mjeseca da se prodavaju od 200 komada ovakvih tovarnih listova najviše 10 komada na mjesec.

Isto tako su u rečenju postaji na razpolaganje strankam tiskanice u tri jezikan (u njemačkom, hrvatskom i u talijanskom jeziku), isto tako sljedi i prijava strankam sa obznana u tri jezikan.

Sa obzirom na stanje ovog predmeta, — prepušća c. k. ravnateljstvo državne željeznice ovu stvar na razsud Tom Stovanom Uredničtvu i moli, — na temelju predstojećeg uredovnog sobćenja, da izvolj jednu primjernu izpravu rečenog člana proglasiti.

C. k. ravnatelj državne željeznice: Borovička.

U svojem premudrom odgovoru ravnateljstvo drž. željeznica u Trstu blagovoljelo je i ovo iztaknuta: „svise su po prilici 4 mjeseca, da se prodavaju od 200 komada tovarnih listova najviše 10 komada na mjesec“.

Vidi, vidi vraga! Hm! hm! kolike mudrolije! Da nema čovjek posla sa ravnateljstvom c. k. državne željeznice, mislio bi, to piše netko, komu su vrane mozog izpile. Naša tiskara, Vinarska zadruga, trgovac Mardesić, Trančić, Žic itd. pitali su dan za danom hrv. tov. listove — a na postaji odgovarali su, da ih nemaju. A pročitajće odgovor sl. ravnateljstva: Najprije veli, da ima takovih tov. listova dostatan broj na ovdasnjoj postaji, a onda produgljivo predhacuje, da se istih samo 10 komada mjesečno prodaje. Takve infamnosti mogli bi se nadati samo od „Popola istrinana“, koji od toga živi, a ne od jednog c. k. ureda. Tko je dakle tu moralni krivac? — Nitko, drugi nego, sl. ravnateljstvo drž. željeznice u Trstu. Na mjesto, da pronadje krivce, te ih poduci i kazni, ono donasa njihov — da ne rećemo drugo — glupi, odgovor. Na mjesto,

da se izprica, ono se svojim odgovorom još ruga. Nu neka nemisli, da ćemo mi nadalje voditi politiku milosrdja i oprostjenja. Ne! Budimo bezobzirni u zahtjevu svojih prava, pa ćemo vidjet, tko će kraću izvući. Onomu debelomu talijanciću, koji tu manipulaciju unistivanja i skrivanja hrv. tiskanica dirnjava, poručujemo, da ćemo odsele mi malo bolje na njega okom svrnuti, kad ga sl. ravnateljstvo toliko stedi.

Pazinski kotar:

† **Franjo Jakac** iz Mluna u občini Buzet, djak, IV. razreda na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, preminuo je dne 28. pr. mj. nakon kratke bolesti. Bio je djak odličan toli u naucima, koli u ponašanju, te za njime žali ne samo kruto raztuženi roditelji i rodbina, nego celi zavod i prijatelji ovoga, jer su svi velike nade u rjemju gojili. Dne 2. t. mj. obdržavale se za taj svečane zadušnice u samostanskoj crkvi uz prisustvovanje cijeloga zavoda. Zalostno, dirljivo je odmievao u crkvi pjev djačkoga zbora za tim prvim cvietkom nemilo odgrnutim sa naše skrbno gojene mlade stajbljke. Bio pokoj njegovoj dobroj dušici!

Koparski kotar:

IZ Buzeta. Od tamo nam pišu, da su dne 26. t. mj. izročili zemlji zemne ostanke majke večlastnog gosp. nadžupnika Antuna Kalca. Naša Marijana — tako se pokojnica zvala — rodila se u selu Vrlni, na Pazinskih 1811. godine, bilo joj dake skoro 92 godine. Koliko je s njome potpio g. đakan, njezin Pre Tone — tako ga ona običavala zvati — teško je opisati. Slabu u nogama a zdravu kod sred trebalo je godine i godine iz mjesta na mjesto prenašati. Na noge se sirola nije mogla niti uprieti. Njezin Pre Tone ju u naručaju prenašao niz i uz strmenite stuba, prenašao i tom je običavao reći: ovo je moja draga. Pri tom prenašanju bilo se za bojati da se ne prekine ili ne poskizne i sam Pre Tone. To ipak dragi Bog nije dopustio, nego ju radje k sebi uzeo dne 24. pr. mj. stariac majku providivši svetimi sakramentima za umiruće. — Sprovod je vodio Prečastni Monsignor Petar Flego, kanonik u Trstu uz liepi broj svećenika. Vječna šteta što je celi dan daždilo i time dolazak mnogim onemogućilo. Na sprovodu bile su zastupane i oblasti mjestne, a da i ne rečem mnogo puka, što je najbolji dokaz kako je priljubljena bila pokojna Marijana i velec g. nadžupnik. Dobra Marijana, bila Ti lahka hrvatska zemljica a Tebi, dragi Pre Tone, Svevišnji udjeliio snage da i tu gorku progutats te nam zdrav i čil ostanes do skrajnih granica ljudskog života.

Voloski kotar:

Bulazenja lovranskog poprdile. Poznati lovranski potepuli srdi se u tršćanskom „Zidovčiću“ na c. kr. zemaljsko školsko vijeće za Istru, koje je naložilo občinskom glavarstvu u Lovranu, da pripravi prostorije za još jedan razred za hrvatsku pučku školu.

Poprdili je posve u redu, što je isto vijeće odlučilo, da se namjesti novu učiteljsku silu na talijanskoj pučkoj školi tamo, al mu nije pravo, što je od istog vijeća proširena jednorazrednica hrvatska na dvorazrednicu, koja da nebiase od nikooga tražena i za koju da neima zakonitog broja školske djece.

Radi toga, da će občinsko glavarstvo uložiti utok proti odluci c. kr. zemaljskog školskog vijeća radi proširenja hrvatske pučke škole u Lovranu.

Bilo bi smiešno i suvišno prepriati se sa lovranskim dotepuhom o potrebi proširenja hrvatske pučke škole u Lovranu pošto je to do sada toliko puta dokazano školskim oblastim sa brojkami. Ali boljeg dokaza nam za to ne treba nego li je taj, da c. kr. zemaljsko školsko vijeće za Istru, u kojem odlučuju Talijani i Niemci, nobi

bilo nikada pristalo na nešto, što nije u zakonu utemeljeno.

Što se tiče groznije onog dotepuha, da će talijanska občinska uprava podnesti utok proti odluci zemaljskog školskog vijeća, to ga možemo ovim uvjeriti, da taj utok neće imati druge svrhe ni drugog uspjeha nego li je taj, da što će zategnuti sa provedenjem poštene, pravedne i zakonite stvari — za koj mjesec.

Občinski izbori u Veprinac. Prošli tjedan obavise se u občini Veprinac občinski izbori, kojih je bio uspjeh taj, da je talijanska gospodujuća stranka pomoću novca, izkrivljivanja izbornih listina i službe se samo njoj pristojecim se običnim sredstvima opet pobrojila u 3. i 2. tjelu, dotim bijahu u 1. tjelu izabrani zastupnici hrvatske narodne stranke.

Čovjek se hvata za glavu, kad pomisli, da se občina, u kojoj obitavaju izključivo Hrvati, i u kojoj ne bi čovjek sa svećom u ruci našao Talijana, nalazi u rukama vladajuće talijanske klike. A baš ta činjenica dokazuje nam, da mora da kod nas vladaju neštaveni i tako abnormalni odnosi, kosto valjda nigdje u Austriji i da se je i ovaj put morala vladajuća klika po svojoj sili i moći u Voloskom najskranijih sredstava poslužiti, da se opet domogne občinske uprave. Ta ovih se je dana izjavio njen predsjednik, glasoviti Bennati, javno na sudu, i pod prisegom, da je dr. Costantini povjerenik talijanske narodne stranke u Voloskom kotaru, da tamo sa sredstvima, koje mu rečena stranka daje na raspolaganje, zastupa interese te stranke u onom kotaru i upravlja onom smradarjom matuljskom. „Nu ne leži sva krivnja u tom. Nešto su tom neuspjehu možda krive i nekoje osobe, koje bi se bile morale, bilo prije bilo sada, malo više skrbili oko razsvjetljenja onog zanemarenog naroda u občini veprinačkoj i mnogo će imat na tom krivnje možda i onaj nemar, koji je zavladao od neko doba kod nekoje tamošnje gospode i konačno nedostatna organizacija same stranke. — Nu da se je stvar razvijala svojim naravnim putem, da su se izbori vršili u redu i po zakonu bez onih nepoštenih sredstava, kojima se obično služi rečena talijanska klika, bili bi gotovo izabrani pripadnici hrvatske narodne stranke.

A baš to boli najviše, što oni zastupnici, koje je kandidirala talijanska narodna stranka, govore izključivo hrvatski, što većinom beznadu, da su izduli svoj jezik, svoj narod i stupili u službu najvećeg protivnika njihovog naroda i jezika, što se ti ljudi drže a možda i čute Slavenima; samo o imenu Hrvat neče da čuju, jer im pravodobno nitko, ni onaj, koji je mogao, ni onaj, kojije morao, nije razumao, da su i oni Hrvati. Dočim im je protustranka po svojim znanim plaćenim agitatorima znala uliti u dušu takav prezir do svega, što hrvatskim duhom zadaje, da su i neznajući postali — izdajci.

To je grieh počinjen na svojem vlastitom narodnom tjelu i taj grieh valja oprati. Košto se otac mora da brine za članove svoje obitelji, tako se moraju i u tu svrhu od naroda poslati činbenici brinuti za dobrobit naroda, izdati njegove rane, upozorivati ga pravodobno na propast u koju ga hoće da dovedu njegovi narodni dušmani. Za to pak treba neprestanog rada u narodu. To naglašujemo osobito, jer što nam koristi bujbati po novinama, rogoboriti proti našim dušmanom i upozorivati na taj način narod na pogibelj — ako često neidemo među taj narod, kad nas narod ne pozna dovoljno i ne čita naših novina. Samo živom riječi i zalazez među narod naučit ćemo ga politički misliti, on će se s nama sprijateljiti i kad uvidi, da radimo na njegovu korist i na njegov narodni spas — onda će nas i u javnim pitanjima slijediti i slušati.

Okržno sudišto ili tribunal u Voloskom. Pod tim naslovom čitamo u

velezaslužnom opatijakom „N. Listu“ koliko slijedi:

Već pred nekoliko let je na naše občinsko glavarstvo na Voloslo na ministarstvo pravde va Beč jednu molbenicu; da se na Voloskom ustroji za Liburniju, Podgrad i otoke jedno okružno sudišto ili tribunal. Da je ta molba bila utemeljena more uvidet svaki, ki zna kakov trošak i kakovu dangubu ima on ki je uslijen da zaradi kakove pravde ili kakoveve penalne gube dibatamenta mora poč iz Liburnije ili iz otoka va Trst ili va Rovinj. Ali za svem tem da bi jedan tribunal na Voloskom bil od vele potrebe i koristi ipak ministarstvo ni do danas na tu molbu niš odgovorilo. Držeč se one: „ki prosi ta nosi“, je občinsko zastupstvo na Voloskom odlučilo na svojoj zadnjoj sednici od 13. o. m. da se ponovi molba na ministarstvo za ustrojenje jednega tribunala na Voloskom.

Ovu molbu občinskog zastupstva u Voloskom imale bi tople podupriet sve obšine, koje spadaju pod onaj c. kr. kotarski sud, jer treba, da se svi složno zauzmu za ovako važno i korisno pitanje.

Krasnan napredak „Posujilnice“ u Voloskom. Opatijski „N. List“ javlja veselu viest o krasnom napredku „Posujilnice“ u Voloskom. Godine 1901. imala je ta posujilnica prihoda . . . K 471.450-50 razhoda . . . 469.525-80

Ukupnog prometa K 940.976-38

Te kuće godine 1902. imala je ta posujilnica prihoda . . . K 697.478-65 razhoda . . . 695.167-30

Ukupnog prometa K 1.892.665-95

Ove god. imala je dakle „Posujilnica“ na Voloskom do dne 15. novembra K 461.689-54 više prometa nego li prošle godine.

Odlike stiedi, da onaj „Posujilnici“ nisu nimalo škodili svi napadaji i sve klevete poznate izdajničke svoje, koja se uroćuje proti svemu što je u Istri hrvatsko.

Lošinjski kotar:

Ispit usposobljenja. Za popunjenje naše viesti u broju 75 „N. Sl.“ javljamo, da je dne 8. studena u Kopru medju već spomenutim i gdjica. Filka Maratić, učiteljica na Puntu, položila ispit usposobljenja za pučke škole sa hrvatskim učevnim jezikom i tal. kao predmetnim, i to sa veoma dobrim uspjehom.

Beli (Otok Cres). Ovdješnji duhovni pomoćnik, mgđ. pop Josu Papiću bje premešten u istom svojevremenu u Novalju, a na njegovo mjesto bje imenovan mladomisnik i domporodac mgđ. pop Andre Bona. Premda nam je gubitak velec popa Josu Papića težak, jer plemenita i dobrog srca, ipak imenovanje sadašnjega duhovnog pomoćnika nas utješilo, jer veoma zaupet za narodni napredak, te nam se je nadati, da će se starati za boljak svojeg rodnog mjesta. Dne 2. t. mj. novoimenovani duhovni pomoćnik imao je prvu propovied, i to u čistom našem hrvatskom jeziku, tako, da pobožni slušaoci čudili se i divili njegovom govoru, a mnogi ronili suze miline. Mi mu dakle kličemo: „Dobro nam došao!“ a bivsesmu mgđ. popu Josu Papiću želimo svako dobro i od Boga blagoslov. — Ovom prilikom, „poštanskom doznacnicom“ šaljemo 9 K i 34 fl. što darovahu „Djacksono pripomoćno društvo u Pazinu“ razni dobrotvorci prigodom vjenčanja Frana Jurasića. Franova te Antuna Bandera Dinkova. Živili Beljani. (Taj iznos primila naša uprava. Ur.) X.

Baska. početkom decembra: Oponomadne se naši nespasenci sakupili, da u društvu proslave imendan Nj. V. Kada su mimo tog društva mimno proležili naši djaci, počelo se, je u tom društvu vikati: „Živio dr. Krstić.“ Ne, nek se ne bi zasramili, tog čina naši Baščani, kojim stvar nije poznata, misleć da su to bili naši dožđači ljudi. Ne, ne, samo jedan, gram

ga bilo, bio je Baščanin, ostali bili su svi tudjinci, koji su došli k nama i goili i gladni, a sada, kada smo ih obukli i nahranili, sada nas jošje izazivaju! Evo vam imena tih delja: obitelji Fiorentin, Bon, Maratić, nekaji financijski stražar i c. kr. obrušnički postajevodja Ivanović. Gospodinu se Fiorentinu čudimo, jer smo ga do sada uvijek stivali, i nismo mu dali povoda, da nas sada tako vrijeđa. Neka bude mimogrede spomenuto, da je tu bio i sadašnji poštemestar u Buzetu, te našim tamo preporučujemo, neka ga drže na oku! G. Ivanović, kako već svi znamo, jednog je našeg mladića zatvorio za to, jer je hrvatski pjevao, a to njemu ne godi, jer on kao Srbin, voli slušati tal. pjesme i ove makar i na pol noći pod njegovim se prozorima pjevaju, on mramorkome suti! Što da kažemo o g. Maratiću, učitelju! On imade zaštitnika i u samoj Baski. Neka se, molimo liepo, nitko ne izpricava, da nije vikao, svi ste bili u društvu kao braća, ergo, bili ste svi jednog imjenja. Onaj ste se dan pokazali u svojem pravom svjetlu. Nismo naveli vašu častna imena, da vam time škodimo, jer znamo da ste vi privilegirana kasta, pak budite sigurni, da vam ovo ne će ni malo nauditi, naveli smo vam imena, da vas tako ovekovečimo, i ovim putem preporučimo vašim predposlatljenim, nek vam čim skorije podijele zaslužni križ!

Da ste ih vidjeli, kako su drugog dana ljubili nekogim našim ljudem, i skuta i koljena, moleć i zaklinjuć, da se te ne bi javilo u novine. I u istinu, utinjijem se, kako su željeli. Pak da čovjek ne bi puknuo od jada. Prašta njim se zato valjda, jer su tudjinci! Naše se doba može ljude sa stanovilji strana, na svakom mjestu, u svako doba i na svakom način ne štedi, nego njim se i namjanju stvarcu pod nos stavlja, dočim se tudjince šteti i brani. Čemu ta razlika? Što ja kažemo o onomu, o kojem imamo već poslovice: „Pride na misu kada je već parat, a va školu, kada je već kvarat.“ Dakako, njemu se ništa ne kaže, jer je uzor u svemu, pak se ga je zato i pozvalo, bilo onomadno na objed, postavili uza stol onih učenih glava i narodnih boraca, da njim se ga predstavi, kao člana društva „Živio Krstić“. Pamešaj su ljudi tome čudom čudili i — smijali!

Ljudi nas bježe, jer s njima postupa mako kao ne bi smjeli! Talijani, su nam jednom poslali Jorka, onda ne bi bi učinili ništa, ali danas bi mogli i hoć učiniti štosta, jer imade nezaodvoljnik mnogo a i svaki dan broj istih naste, je mi činimo da ovi rastu. Manje ričić; ovdje treba paziti, da ne bi došla doba kad u Veprinac ili Tinjanu, onda ćemo pjevati: „moj grih, moj grih, moj preveliki grih!“ Reći će mi se možda, da sam preveliki pesimista! Ne znam, možda se je varam! Bez daj tako, samo da se drug ne prevare. Meni će biti vrlo drago, ako nam se pokažu jasnija vremena, samo bih preporučio nekogim ljudem, da gledaju što i kako se sa pukom igraju, da ne bi eramota, na njih pala. Nek se, ovo uzme kao prijateljsku rieč, i Bože daj, imala uspjeha.

Staroslovenska akademija u Krku. Dne 18. pr. mj. obdržavan bijaše u biskupskoj palači u Krku sastanak, što nam je saznav presvj. g. biskup Mahnić ustanovljenja staroslovenske akademije Biskupovu pozivu odzvalo se je dostatan broj odličnjaka iz Cresa, Lošinja, Rahe napose sa otoka Krha. U pozdravnom govoru naglasio je presvj. biskup, da naš je sveta dužnost čuvati i njegovati glagolicu kano baština naših djedova i jezika sv. liturgije. Svako mora našoj ne samo oko toga, da se glagolica očrva zaboravljenu, već dapače, da se istu ne

otiv. O
a. jer
edinjen
na dno
zakupu
za, da se
se izde
se goji
već nebu
svj. bisk
daji nasto
avate ova
u: predse
ar dr. Fran
Mate Vitez
Stanko I
monik M. C
demiju sak
Cos. Kr
svateljstv
slijed. priob
in u Kapeta
prava izpla
ostanske nap
oj južno-af
to se nije m
Razne
Zeljani
ija. Neko je
ninarstvo
radili željez
rh. Ues a
istarstvo je
e provesti p
Javne v
or u Poreč
na nadzranje
u 600 kao
ekuća godin
abin-Barbar
se ga država
Občina
dubhora K 6
podpore za
Krivacu.
Občina
25.000 kao
istoj občini
gradnju obče
Andrija
gradnje Labi
kao IV. obro
jednog koma
Upravno
nigle dobilo
česte Nova
Občina
gradnju most
Občini E
pora od K 10
Pičnu.
Občini I
pora od kran
Kunju.
R
Za druž
Istri sakupil
tinskim skup
Djacksono
Pasinu daro
majke Ant. K
zetu; gg. „Kui
Dinko po K
Polit
U
Iz Praga
spjeli tamo n
se nastaniti
činu.
Kako piš
idu za tim,
još prije B
okružja i okru
dobno s protiv
se izdati previ
sava pitanje
Ur

„Petar Svčić“ Opera u dva čina, bila je u posebnoj knjizi, te se može u odpravničtvu našega lista u Puli dobiti. Cijena: knjizice 40 h, poštarina 5 h više.

Dječica, Hrvatski koledar svetojeronimskog društva za godinu 1903., netom se izdao i može se dobiti uz nisku cijenu od 40 hellera u odpravničtvu našega lista Pula, Via Sissano.

Zvonaru!
ne pustaj, da ti se prah sa umjetnog ovieća krpom briše ili tuče. Ako ti je što pokvareno, naručiti ćeš drugu robu, najbolje i najjeftinije kod
ANE RUPNIK,
Ljubljana, 8. Petra cesta 13.

Marko Zović
krojački majstor
u PAZINU (u kući gdje se nalazi ljekarna k. sv. Cirilu i Metodu)
preporuča se: p. n. občinstvu, posebice pako veleb. gosp. svećenicima, učiteljima itd., za naručbu svakovrsne obuće u najfinijoj ili najproštijoj tkanini. Odiela imade također gotovih u; zalih: koki, za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Cijena raznih odijela i haveloka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odijela na meter, osobito onih iz Jagerdorfa; prima naručbe za odijela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrijeme uz osobitu pažnju bez bojazni ulakmice.

Prvo slovensko skladište pokuštva
ANTONA ČERNIGOJ
TRST
Via di Piazza vecchia 1, u kući Marezi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.
Skladišta u Solkanu - Trstu.
Tvornica sa strojevnim obratom.
Svaka je konkurencija nemoguća, jer je pokuštvo iz prve ruke.

Pčelno - voščene sveće
kilogr. po K 4-90, u vakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.
Ukrasne sveće iz gori imenovanog voska, okrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cvietem itd. kg. po K 8- 8-
Iste okrašene s odjeljivim cvietcima 2-40
Tamjan lagrima, najfiniji 2-
grana 1-20
Sveće za pogrebe po vrlo niskoj cjeni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 1000 kruna. Gersheimovi stanji (šilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako masla pilomac (stolni) i navadni, uz vrlo niske cijene.
Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najpoznizije,
J. KOPAČ,
voščarica u Gorici.

RODOLJUBI!
Kupujte samo Cirilo-Methodijske žigice!

Železnato vino
LEKARJA Piccoli-ja u Ljubljani. Dobiva se u ljekarnah
krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe

Prva belovarska mljekarska udruga
preporuča se: trgovcem, gostionicarom i privatnikom
Izvrstan maslac, za čaj.
Izvrstan Imperial
Izvrstan garaini lptavski
Izvrstan Pivaki
Izvrstan Tilizaki
Izvrstan Belevarski
Izvrstno maslovo sirdice.
Cieniko šaljemo badava i franko.
Naručbe, koje se kretom: pošte obavljaju, molimo slati na:
Prvu belovarsku mljekarsku udrugu, Belovar (Hrvatska).
U svih gradovih tražimo zastapnike.
Svoj k svome!

Brat „Sokol“
Preporučuje, svoj krojački posao. Izvadža svake vrsti, zadnje, ukusno i po najnovijem sistemu, uz točnu podvorbu i najsolidnije cijene.
Ivan Videka,
krojački majstor.
Via Abbazia 33.

Tvornica pokuštva
dvorskog dobavljača
IGNACIJ KRON
TRST - BEČ
Tvornica u Beču u vlastitim zgradama. Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava
ilustrovane popise, originalne nacris o-nova, pregled sobnih namjestaja.
Najveća solidnost, elegantnost i jeftina cijena.

„CROATIA“
osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je
GLAVNO ZASTUPSTVO
za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.
Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae“ već načela radi, da novac ne ide u tuđinu.
Osiguranja se primaju uz vrlo niske cijene i dobro jamstvo.
Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na:
Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

Edina zaloga na Kranjskem
Lekarna
PICCOLI
pri Angelu v Ljubljani,
Dunajska cesta
Politvena stektenica 2 kruna.
Zunanja naročila izvršuje lekarnar Gabriel Piccoli v Ljubljani točno ako se mu pošlje znesek po poštnem povzetju.
Dobiva se, tudi v lekarnah v Gorici, Tolmanu, Treštu, Istri in Dalmaciji po 2 kruna 40 h stektenica.

Istarska Posujilnica u Puli.
Prima zadrugare, koji uplaćuju zadrughih delova jedan ili više po kruna 20.
Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga 4 1/2 % kamata čisto bez ikakvog odbitka.
Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog otkaza, iznose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose do 1000 K, uz otkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uložanja suglasno ustanovio neki ili manji rok za otkaz.
Zajmovoje (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju od 9-12 sati pr. p. i 3-7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim: julija i augusta mjeseca od 9-12 prije podne.
Uredovni sati svaki dan (blagajna nalazi se u Via Glava br. 5, prizemno)
Društvena pisarnja (blagajna nalazi se u Via Glava br. 5, prizemno) daje se dobivaju pohibe informacije.)
Ravnateljstvo.

Preuzeće gostione!
Podpisana stavlja do znanja svim članovima „Čitaonice“ i „Prvog istarskog Sokola“ te ostalom narodnom občinstvu u Puli i okolici, da je preuzela
restauraciju Stadt Pola,
u kojoj će točiti najbolje vrste vina i pizenjako pivo, dočim će biti jestvine najukusnije i pripravljene uz jako nizke cijene. Primaju se predplate na tjedan ili mjesec.
Preporučajuć se topla za mnogobrojani posjet, obećaje točnu poslužbu te bilježi uz štovanje
Jelena Kandušer, gostionicarka.

L. Malitzky
urur i srebrnar.
Via Sergia 65. POLA Via Serpia 65.
preporuča
Omega, Longines, Schafhaus ura za žep u zlatu, srebru i metalu koje su najtočnije ure-kazalice.
dalje ura-budilica „Junghaus“, sobnih satova raznih kovina i vrsti, svakovrstnih zlatnih i srebrnih stvari, n. pr. prstana, naušnica, narukvica, lanaca, igala, gumba itd., sve najprikladnije.
za darove o priliki sv. božićne (berme).

„CROATIA“
osiguravajuća zadruga u Zagrebu, stojeća pod zaštitom občine slob. i kralj. glavnog grada Zagreba, otvorila je
GLAVNO ZASTUPSTVO
za Istru, Goricu, Trst i Dalmaciju sa sjedištem u Puli.
Upozorujemo svakog valjanog kućegospodara, da sve svoje zgrade i pokretnine osigura proti požaru i šteti od groma kod „Croatiae“ već načela radi, da novac ne ide u tuđinu.
Osiguranja se primaju uz vrlo niske cijene i dobro jamstvo.
Mjestni zastupnici traže se u svim selima i gradovima Istre, Gorice, Trsta i Dalmacije. Ponude se šalju na:
Glavno zastupstvo „Croatiae“ u Puli.

Broj
Oglas, preporuča se
Novci za predhodnu
načinom post. Međimur
za administraciju
Kod naručbe vi
pauzi ime, prez
pauzi ime, prez
The list na vri
naka to javi o
otvorenom pos
na plaću postar
vane napise
Čakovog računa
Telefon listak
Odgovori
Branje
Iz Por
8. o. mj
nice, iz
da se j
tršćanske
g. dr. N
o tom, i
piji prog
kongrega
posevna
venskog
Tu na
Flapp,
znato, r
dovsko-
Avramo
trag nar
biskupij
stazom
drug, b
Radi
svećenst
na opr
smrtni
Nagl za
naših,
od pam
(Ako
čemu nu
znavaju
pisnika,
čeststv
praviti
dobaci
biskupij
bratiti.
je neče
svaku o
Bog da
Dan
Zili po
nekim
bez r
ovogod
tko ju
položn
godine
dužan
podmi
lio-p
Nekoji
sino i
e izk
tonca
a po
Rai
remi
napr
amo
ripos
da p
dpre